

BESLUT

2020-05-06

Dnr: 19/03666

SAKEN

Prylarnas pris 2: Bilbranschens mörka hemlighet, P1, 2019-09-19 och *Prylarnas pris 3: Bilbranschens mörka hemlighet fortsättningen*, P1, 2019-09-26, program om utvinning av jordartsmetaller; fråga om saklighet

BESLUT

Programmen frias. De strider inte mot kravet på saklighet.

PROGRAMMEN

Programmen handlade om att en omställning till elbilar riskerade att skapa nya miljöproblem. Bland annat sades det att neodym och andra jordartsmetaller var viktiga i tillverkningen av elbilar men att väldigt lite var känt om de miljömässiga effekterna av brytningen av metallerna. Reportern sa bland annat att efterfrågan på neodym mer eller mindre väntades explodera och att det berodde på en omställning från bensindrivna bilar till elektriska. I programmen hördes en svensk biltillverkare säga att alla deras bilar ska vara eldrivna år 2025. Reportern sa att det i sådana fall skulle röra sig om en miljon bilar. En stor del av programmen utgjordes av ett reportage från en kinesisk gruva där neodym bröts.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis följande.

Det finns inte belägg för påståendet att övergången till elbilar kommer få neodymanvändningen att skjuta i höjden eller att bilföretag i EU eller USA, använder neodym från de misskötta gruvor som skildrades i programmen. En sammanställning av de referenser Sveriges Radio AB (SR) själva visar, samt rapporter från biltillverkare, visar att programmet har helt fel på dessa punkter. Neodymanvändningen i samband med elbilsomställningen i EU28 är enligt programmets egna referenser endast 0,8% av den globala användningen år 2015 till 2020.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR AB ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har granskat de aktuella programmen mot bakgrund av anmälan. Enligt nämndens bedömning strider programmen inte mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens andre vice ordförande Ulrik von Essen efter föredragning av Tamara Mivelli.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Tamara Mivelli

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.